

La iniciativa de mantenir el record de **Josep Pratdesaba** i de fer-ne conèixer l'obra científica i cultural és una tasca a la qual se sumen amb goig diverses institucions i entitats d'Osona per tal d'homenatjar aquest vigatà que excel·lí com a científic, com a divulgador cultural i com a ciutadà.

Josep Pratdesaba i Portabella va néixer a Vic el dia 6 d'agost de 1870. Estudià al col·legi de Sant Miquel dels Sants d'aquesta ciutat. Des de molt petit demostrà afecció per les ciències en general i per l'Astronomia en particular, de la qual va ser un veritable autodidacte. Aquesta vocació el portà a instal·lar a la seva casa de la plaça del Mercadal (coneguda com a can Cassa) un observatori propi l'any 1910, que després traslladà al seu emplaçament actual del carrer de l'Escola (1916) i que a la seva mort, ocorreguda quan tenia noranta-sis anys (1967), llegà a la ciutat de Vic.

La labor científica que Josep Pratdesaba realitzà al seu observatori, amb més de cinquanta anys de funcionament, fou veritablement ingent i la donà a conèixer en moltes comunicacions, articles i conferències que posà a l'abast d'un públic molt divers. L'observació del sol i les seves taques, la lluna, els planetes –especialment Venus i Saturn– i les estrelles en el seu pas pel meridià, foren algunes de les seves tasques científiques més rellevants. Fotografià el cometa Halley, famós per la seva llarga cua, i va fundar, amb altres aficionats a l'Astronomia, la Societat Astronòmica de Barcelona (1910). Al col·legi dels Germans Maristes va muntar una estació meteorològica que es convertí en un dels centres més actius i entusiastes que tingué l'esmentada societat, que finalment fou traspasada a la Mancomunitat de Catalunya.

Col·laborà amb el Dr. Fontserè en la instal·lació de l'Observatori Meteorològic del Montseny i en el descobriment del fenomen de la inversió tèrmica a la Plana de Vic. Fou professor de Física al Seminari de Vic. El seu esperit obert a totes les activitats el portà a participar, ja en la seva joventut, en el Círcol Literari, on a més de donar conferències formà part d'un conjunt musical (1898). Fou el primer vigatà que va pujar en una bicicleta; va ser director de la revista Agrícola Ausetana, membre actiu de Centre Excursionista (1914-1936) i primer president del Patronat d'Estudis Ausonencs (1952-1967). Va rebre la Medalla de la Societat Astronòmica de França, la Medalla de la Ciutat de Vic, i va ser membre de la *International Lunar Society of London*, la qual, atesos els seus mèrits, batejà amb el seu cognom un dels circs lunars. En agraïment a la seva tasca científica i a la dedicació a les activitats culturals vigatanes, Vic posà el seu nom a un carrer en la part nova de la ciutat.

MEMORIAL JOSEP PRATDESABA

<http://personal.redestb.es/kit>

Hi col·laboren:

UNIVERSITAT DE VIC

Ajuntament de Viladrau

Consell Comarcal d'Osona

AJUNTAMENT DE VIC
Regidoria de Cultura

Grup de Recerca del Món Rural: evolució i factors de canvi
Col·leccions del Mas Colomer

FUNDACIÓ
CATALANA
DE RECERCA

Mas Osona, 1905. Fotografia: Maria de Riera i Gironella

XXXVII Memorial Josep Pratdesaba i Portabella

Del 23 de gener al 15 de febrer de 2004

CENTRE CULTURAL EUROPEU DE LA NATURA DE VILADRAU

Les innovacions en agricultura a Osona a començaments del segle XX

Els personatges polièdrics com Josep Pratdesaba no es poden abastar amb un cop d'ull ràpid, cal tenir un cor obert a totes les manifestacions de l'esperit humà per entendre aquella època de canvis transcendents que ell va viure. L'electricitat, el telègraf, el telèfon, l'aviació, la ràdio, entre altres descobriments, varen fer canviar la vida diària de les persones en el tombant del segle XIX al XX.

La seva activitat incansable en astronomia i meteorologia han estat ben conegudes arreu i el Memorial se'n fa ressò sovint.

Avui, però, la nostra mirada es dirigeix cap a les seves activitats en l'entorn rural i les innovacions que s'hi varen fer gràcies a la seva intervenció: una de les primeres arades a la comarca, tipus *Brabant*, al Mas Osona de Vic; o el primer motor *Vellino* per a extracció d'aigua a la Casa Nova d'en Riera de Gurb; els nous conreus com ara la soja, els adobs químics, la gestió de l'aigua, el reciclatge de residus a les granges, etc.

Vic i la seva comarca, les terres generoses i les aigües abundoses, han configurat un tarannà molt particular en els seus habitants que ha fet possible un desenvolupament econòmic imparable, el qual avui ens aturarem a contemplar amb la mirada del ja jubilat segle XX. El poema de Miquel Salarich i Torrents dedicat a Josep Pratdesaba l'any 1947, que reproduïm aquí, ens introdueix d'una manera subtil en la dimensió humana i psicològica d'aquest astrònom i meteoròleg vigatà, personatge polièdric, investigador incansable, excel·lent divulgador, pedagog i persona dotada, a més, d'un sentit comú i un sentit de l'humor envejables.

En els darrers versos el poema diu:

NO HAS TINGUT EN EL MÓN UNA ALTRA DÈRIA
QUE DESCOBRIRE EL SECRET DE LA MATÈRIA
FURGANT LA TERRA TOT MIRANT AL CEL

Furgar la terra tot mirant al cel, doncs, podria ser el lema de les seves activitats científiques. Mai no es va allunyar de la realitat propera, la de Vic i la seva comarca on era propietari de terres de conreu, mentre feia càlculs, estudiava, establia hipòtesis i fotografiava les meravelles de l'univers. I també allà, *propietari* d'un cràter a la Lluna que des de l'any 1952 porta el seu nom.

Viladrau acull novament aquest any la trenta-setena edició del Memorial Josep Pratdesaba que tractarà d'algunes de les innovacions introduïdes en agricultura i ramaderia a Osona a començaments del segle XX i la seva divulgació a la pagesia mitjançant la Cambra Agrícola Ausetana, de la qual Josep Pratdesaba va ser secretari i director de la revista de l'entitat en els anys vint.

Montserrat Viver i Pratdesaba

Fotograf: Marià de Riera i Gironella

Programa

Divendres, 23 de gener, a les 19h.

Conferència inaugural a càrrec de **Joan Baren i Cebrian** astrònom i meteoròleg del Museu de la Ciència de Barcelona sobre el tema: **Les condicions agrometeorològiques a la Plana de Vic**

Dissabte, 7 de febrer, a les 19h.

Jacint Torrents i Buxó, professor de la Universitat de Vic i membre del Grup de Recerca del Món Rural: evolució i factors de canvi, ens parlarà sobre **L'evolució de la maquinària agrícola i les col·leccions del Mas Colomer de Taradell**.

Exposició, del 23 de gener al 15 de febrer

De dimarts a dissabte d'11 a 13.30 i de 15.30 a 18, diumenges i festius de 10 a 13.30

Centre Cultural Europeu de la Natura de Viladrau

Carrer del migdia, 1. 17406 Viladrau. Tel. 93 884 80 35. a/e:ccen@ddgi.es
<http://www.ccenviladrau.org>